

DALŠÍ KOSTELY A MODLITEBNY ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ V PRAZE

Kostel z r. 1908 Praha 2-Vinohrady
Sborový dům z r. 1977 Praha 3-Jarov
Modlitebna Betlémská kaple z roku 1914 Praha 3-Žižkov I
Sborový dům s modlitebnou Praha 3-Žižkov II
Kostel a sborový dům z r. 2006 Praha 4-Jižní Město
Sborový dům z r. 1951 Praha 4-Modřany
Sborový dům s kostelem z r. 1934 Praha 4-Nusle
Kostel a sborový dům z r. 1933 Praha 5-Radotín
Kostel z r. 1931 Praha 5-Smíchov
Modlitebna a sborové prostory z r. 1997 Praha 6-Dejvice
Sborový dům z r. 1922 Praha 8-Libeň
Sborový dům z r. 1992 Praha 9-Horní Počernice
Sborový dům z r. 1930 Praha 10-Strašnice
Kostel z r. 1924 Praha 10-Uhřetěves
Modlitebna v pronajatých prostorech upravena v r. 1996 Praha 10-Vršovice
V Praze 3-Žižkov má své sídlo i Ochránovský sbor, který má nedělní shromáždění v ekumenické kapli Domova Sue Ryder Praha 4-Michle.

EVANGELICKÁ CÍRKEV AUGSBURSKÉHO VYZNÁNÍ V ČR – KOSTEL SV. MICHALA



Název Opatovická ulice neda-
leko Národní třídy v Praze je
upomínkou na středověkou obec
Opatovice, založenou v r. 1115.
Z té doby pochází románský
farní kostelík sv. Michala, který
byl v r. 1369 přestavěn v raně
gotickém slohu.
Pozdější úpravy obohatily stavbu
o presbytář se vzácnou klenbou.
Kostel byl dále rozšířen z původ-
ního jednolodního na trojlodní.
V barokním období získal kostel
v r. 1717 věž a rovněž byla ještě
přistavěna barokní kaple.

Za Josefa II., v r. 1787 byl kostel
odsvěcen a sloužil jako skladiště. Avšak již v r. 1791 jej zakoupili němečtí
evangelici augsburského vyznání. Zvláštním dekretem jim bylo prominuto
zboutat věž (tu toleranční modlitebny nesměly mít).
Po různých úpravách (v r. 1912 byly pořízeny nové varhany) sloužil kostel
sv. Michala německým luteránům až do r. 1945.
Tehdy kostel i s protější církevní školou získala ČCE pod podmínkou,
že kostel bude sloužit Slovenskému evangelickému sboru augsburského
vyznání v Praze. Tak je tomu do dnešní doby a kostel sv. Michala je jedi-
ným luterským kostelem na území Prahy a slouží kromě slovenského
i českému a anglickému sboru Evangelické církve augsburského vyznání v ČR.
V interiéru kostela je instalována stálá výstava o Bibli.

HUSŮV DŮM

Husův dům v Jungmannově ulici č. 9 v Praze 1 má úzký vztah k období před
vznikem Českoobratrské církve evangelické (ČCE) a je dnes jejím duchovním
i správním ústředím. Tím je dán jeho význam a odtud také povedou naše
kroky k několika vybraným pražským evangelickým kostelům, cenným svou
historií, architekturou i svými osudy.

S myšlenkou vytvořit v Praze náboženské a duchovní středisko pro české
evangeliky přišli již v 90. letech 19. století studenti. Také významný teolog
Čeněk Dušek byl velkým zastáncem této myšlenky. Od nápadu k realiza-
ci bylo však ještě daleko. Teprve v r. 1912 byly v Jungmannově ulici č. 9
zakoupeny dva domy s velkým dvorem. V r. 1923 (to již existovala pět
let ČCE) začala přestavba podle návrhu architekta dr. Bohumíra Kozá-
ka, Husův dům byl slavnostně otevřen 1. května 1924. V jeho prostorách
sídlila nejen synodní rada, ale byly tam také místnosti pro shromažďování
a ubytování studentů a hostů.

Na průčelí budovy je dodnes socha M. J. Husa od sochaře Kofránka,
a symboly Bible s kalichem a beránkem.

Architekt Kozák navrhl ve třicátých letech 20. století novostavbu
nádvořího traktu. Stavba byla dokončena v r. 1937. Byl zde vybudován
velký sál, přibýly kanceláře i archiv. Husův dům byl přechodně domovem
pro studenty, působištěm evangelické teologické fakulty, sídlila zde také
Diakonie ČCE. V té době bylo zřízeno také evangelické knižkupectví Kalich.
Zadní trakt je sídlem synodní rady, Ústřední církevní kanceláře a archivu
ČCE. Součástí budovy je také Church pension.

Česká reformace, o sto let starší než reformace světová reprezentovaná Martinem
Lutherem a Jeanem Calvinem, je spojena s mistrem Janem Husem, později s husitstvím,
s církví podobojí (utrakvistickou) a s Jednotou bratrskou. Představitelé církve české
reformace se pokoušeli legalizovat své postavení, což se jim podařilo r. 1609 díky
Rudolfovu Majestátu, prvnímu evropskému zákonu zaručujícímu svobodu svědomí
i pro jinak bezprávné poddané. Po bitvě na Bílé hoře r. 1620 následoval v českých
zemích zákaz existence všech církví kromě římskokatolické. Ze země byla proto
nucena odejít řada osobností včetně Jana Amose Komenského, posledního biskupa
Jednoty bratrské. Dne 13. října 1781 vydal císař Josef II. Toleranční patent, jímž
poskytoval trpění dvěma evangelickým církvím, luterské a kalvínské. Až v roce 1861,
po vydání Císařského patentu, dosáhly evangelické sbory právního uznání a mohly tak
mj. stavět i kostely s věží. Po vyhlášení Československé republiky v r. 1918 bylo schváleno
spojení církve luterské a reformované v jedinou Českoobratrskou církev evangelickou,
vědomě navazující na českou reformaci.

Písemné materiály, speciální informační systém a DVD, vydané v rámci tohoto
projektu, mapují památky reformace a jejího odkazu od nejstaršího období
do současnosti v rámci celé České republiky.

Součástí projektu pro širokou veřejnost je i možnost zprostředkovat doprovodné
služby související s návštěvou památek – ubytování, kulturní a společenské akce.
Partnerem projektu je Ekumenická rada církví v ČR.

Více informací najdete také v Informačních centrech v Praze, Brně, Telči, Velké Lhotě
u Dačic, Mariánských Lázních, Karlových Varech a Herlíkovicích-Strážném
a na webových stránkách.

www.pamatky-cz.eu

Prezentační materiál byl vytvořen v rámci realizace projektu „Zachování odkazu
památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“. Projekt byl spolufi-
nancován ze zdrojů Evropské unie, v rámci Integrovaného operačního programu,
prioritní osa 4, oblast podpory 4.1. – Národní podpora cestovního ruchu, v rámci cílů
Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.



EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ



dědictví
reformace

PRAHA



ODKAZ PAMÁTEK REFORMACE

Prezentace kulturního dědictví odkazu reformace

www.pamatky-cz.eu



Českoobratrská církev evangelická
Jungmannova 9, 111 21 Praha 1
tel.: 00420 224 999 272, www.e-cirkev.cz

KOSTEL V PRAZE-STŘEŠOVICÍCH



Významnou památkou z období funkcionalismu ze 30. let minulého století je evangelický kostel v Praze-Střešovicích. Farní sbor vznikl v r. 1932. Členem sboru byl architekt Bohumír Kozák, který na vymezeném pozemku navrhl účelný sborový dům, modlitebnu s věží a s přilehlou farou. Podle jeho představ vznikl bohoslužebný prostor připomínající starokřesťanskou baziliku. Ve věži jsou stále umístěny hodiny, které pocházejí z ruzyňské věznice. Kostel a celý interiér jsou zapsány v seznamu památek chráněných státem. Dne 18. května 1939 byl kostel slavnostně posvěcen. Dodnes je v čistotě svého stylu působivou dominantou pražských Střešovic.

KOSTEL SV. MARTINA VE ZDI

V blízkosti ulic Národní a Spálené vyrostl v letech 1178–1187 v tehdejší osadě Újezd románský kostel sv. Martina. Když se ve 13. století stavěly hradby kolem Starého Města, zůstal martiný kostel přitisknut jižní stěnou k hradební zdi – odtud název kostela, který přetrval dodnes. Původní románský kostel byl jednolodní. Za doby Karla IV. došlo ke gotické přestavbě; přibýlo presbyterium se vzácnou žebrovou klenbou, později byly přistaveny ještě dvě vedlejší lodi.

V husitské době byl kostel sv. Martina ve zdi jakýmsi „družebním“ kostelem Betlémské kaple, jež byla středem české reformace. Mistr Jan Hus kázal na obou místech. S jeho souhlasem – to už byl vězněm kostnického koncilu – byla zde v r. 1414 vysluhována sv. Večeře Páně podobojí způsobou – tedy chlebem i vínem – všem věřícím.

Kostel sv. Martina ve zdi v 17. století vyhořel a byl zrušen v r. 1784. Potkal jej stejný osud jako jiné starobylé kostely. Stalo se z něj skladiště. Teprve v letech 1905–1906 jej zakoupila pražská obec a dala jej alespoň zčásti opravit. Ve 20. letech minulého století byl kostel propůjčen ČCE. Ta se podílela na náročných opravách. Byly pořízeny i nové varhany. Martin ve zdi je místem setkávání nejen evangelické mládeže při večerních bohoslužbách, ale ke svým bohoslužbám se zde schází také pražský evangelický sbor německého jazyka. Oblíbené a hojně navštěvované jsou také koncerty varhanní či komorní hudby.



KOSTEL V PRAZE-BRANÍKU

Kostel v Praze-Braníku se nedá přehlédnout, i když se jeho stavba pod strmou skálou bývalého branického lomu zdá nepatrná. Dřevěný kostelík je vybudovaný podle návrhu architekta Pavla Bareše v r. 1948 a byl otevřen slavnostními bohoslužbami 9. května 1948. Celá dřevěná stavba vzdáleně připomíná původní toleranční kostelíky. Během let došlo k několika stavebním úpravám. Byla vybudována nová apside podle návrhu architekta Davida Vávry, v r. 1976 získal sbor nové varhany. Původně provizorní kostelík pod branickou skálou stojí a slouží přes 60 let.

KOSTEL U SALVÁTORA (SPASITELE)

Nedaleko Staroměstského náměstí, kousek od Pařížské třídy stojí největší pražský evangelický kostel U Salvátora. Kromě bohoslužebné činnosti se zde konají významná celocírkevní shromáždění a je také oblíbeným místem pro nejrůznější koncerty. Jeho historie je pohnutá. Brzy po vyhlášení Rudolfova Majestátu (1609), který přinesl náboženskou svobodu evangelíkům, začali němečtí věřící augsburského vyznání stavět svůj chrám. Byl postaven v letech 1611–1614 ve stylu německé renesanční gotiky, byl trojlodní a vnitřní prostor dosahoval výše 20–21 metrů. Klenba byla zdobena cennými freskami. Presbyterium osvětlovalo pět vysokých oken. Stavovské povstání, bitva na Bílé hoře v r. 1620, exekuce na Staroměstském náměstí a následná protireformace znamenaly konec náboženské svobody. Kostel získal katolický řád paulánů, kteří jej upravovali v barokním stylu a užívali jej až do r. 1784, kdy byl josefinskými dekrety zrušen a stala se z něj mincovna. V postranních lodích byly stále pro koně, kteří byli používáni pro práci v mincovně. Ta byla definitivně zrušena až v r. 1857. Čeští evangelíci augsburského vyznání získali zdevastovaný kostel zpět teprve v r. 1863. Od té doby se pilně pracovalo na jeho obnově až do vzniku ČCE, ale i v dalších letech. Poslední velké opravy proběhly na sklonku 20. století. V salvátorském kostele byly mj. zachráněny ojedinělé nástropní fresky, představující Spasitele.



KOSTEL U JÁKOBOVA ŽEBŘÍKU V PRAZE-KOBYLISÍCH

Farní sbor v Praze-Kobylisích byl ustaven v r. 1951. Výstavba sídliště v okolí znamenala rozšíření sborové práce, ale také nutnost přemýšlet o místě pro shromažďování. Vypadalo to skoro jako zázrak, že v době počínající normalizace (v letech 1969–1971) bylo možno vybudovat moderní kostel podle návrhu švýcarského architekta Ernsta Gisela. Ke stavbě patřila nejen moderně pojatá, působivá bohoslužebná místnost, ale také další shromažďovací a ubytovací prostory, jež v té době sloužily nejen mládeži, ale poskytovaly také možnost k setkávání věřících z rozdělené Evropy. Kostel byl posvěcen 6. června 1971. V letech 1995–2001 došlo k dalším úpravám. Byla také vybudována 26 metrů vysoká zvonice, kde jsou umístěny dva zvony z dílny Rudolfa Manouška. Z této doby pochází také název kostela: U Jakobova žebříku. Kromě farního sboru ČCE působí v Kobylisích také komunita Presbyterní církve z Koreje. Je zde i možnost ubytování.



KOSTEL SV. KLIMENTA

Původní románský kostelík pocházel z 11. století. V r. 1226 jej získali členové dominikánského řádu a již tehdy byl označen za starobylý. Ve 14. století byl – snad po požáru – zbořen a nahrazen kostelem gotickým. V husitských dobách zde kázal mistr Jan Hus, sledován bývalým klimentským kazatelem Janem Protivou, jenž na Husa donášel arcibiskupovi a svědčil proti němu dokonce i na koncilu v Kostnici. Klimentský kostel byl kostelem husitským a patřil až do r. 1621 církvi podobojí. Vysluhovalo se zde „pod obojí způsobou“, tj. chlebem a vínem. Po neblahých bělohorských událostech připadl katolíkům, kteří jej užívali až do r. 1784, kdy byl v rámci josefinských reforem odsvěcen a stala se z něj sýpka. Svého znovuvzkříšení se kostel dočkal až v r. 1850. Díky farářům Bedřichovi Vilému Košutovi byl tehdy zakoupen pro nově vzniklý evangelický sbor helvetského vyznání.

I po této době prošel kostel řadou úprav, zejména koncem 19. století. Příčiněním architekta Bohumíra Kozáka došlo v 70. letech minulého století k důkladnému archeologickému průzkumu, jenž odhalil historickou hodnotu kostela, včetně objevení a následné restaurace vzácných předreformačních fresek v presbytáři. Jde o gotické fresky andělů a zbytky pašijínských výjevů (zaujme především hlava Krista při vjezdu do Jeruzaléma). K cenným památkám patří také kamenná renesanční deska z r. 1578. Její text prochází dějinami a má co říci i v dnešní době: „Slovo Páně zůstává na věky.“

